การศึกษาเกณฑ์ที่เกี่ยวกับสีในจินตนาการของผู้พิการทางสายตา เพื่อพัฒนาสื่อภาพนูนสำหรับการเรียนรู้สีในงานจัดแสดงจิตรกรรมของผู้พิการทางสายตา

The Study of Imaginary Color-Related Criteria for Tactile Development in Colored-Painting Exhibition Perception for the Blind

สิริพร ว่องไวงาน

Siriporn Vongvaingan

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อภาพนูนสำหรับการเรียนรู้สีในงานจัดแสดงจิตรกรรมของผู้พิการทางสายตา วิธีวิจัยศึกษาทฤษฎีและการวิเคราะห์ข้อมูลที่มาจากการสัมภาษณ์ของผู้พิการทางสายตาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงจินตนาการกับสีแต่ละสีในงานวิจัย ผลการศึกษาที่ได้พบความสัมพันธ์ของความหมายของสีและรูปทรงที่เชื่อมโยงกัน โดยเป็นไปตามหลักของการมองและเรียนรู้ของคนสายตาปกติ สีแดงที่สอดคล้องกับรูปทรงสี่เหลี่ยมจตุรัส สีเหลืองที่สอดคล้องกับรูปทรงสามเหลี่ยม สีน้ำเงินที่สอดคล้องกับรูปทรงกลม และสีขั้นที่ 2 สอดคล้องกับรูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมูกับสีส้ม สามเหลี่ยมทรงกลมกับสีเขียว และวงรีกับสีม่วง โดยสีขั้นที่ 3 ไม่รวมอยู่ในงานวิจัยเนื่องจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นนั้น ผู้พิการทางสายตาไม่สามารถเทียบเคียงกับจินตนาการของตนเองได้ ความสัมพันธ์ความหมายของสีระหว่างคนสายตาปกติและผู้พิการทางสายตามีความสอดคล้องกัน เนื่องจากแม้จะพิการทางสายตาตั้งแต่กำเนิดหรือภายหลัง ก็ยังสามารถมีจินตนาการและการรับรู้เกี่ยวกับสีเช่นเดียวกับคนสายตาปกติ เพราะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก็สามารถใช้ประสาทสัมผัสอื่น ๆ ที่มีอยู่เรียนรู้ศึกษา ทั้งผ่านการสัมผัสด้วยตนเองหรือคำบอกเล่าจากคนสายตาปกติ บทสรุปของข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จึงประกอบด้วยเกณฑ์ที่เกี่ยวกับสีในจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ความสัมพันธ์ของสีและรูปทรง และระบบสัญลักษณ์ภาพนูนในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาสื่อภาพนูนสำหรับการเรียนรู้สีในงานจัดแสดงจิตรกรรมของผู้พิการทางสายตาต่อไป

Abstract

This article is a part of “The Study of Imaginary Color-Related Criteria for Tactile Development in Colored-Painting Exhibition Perception for the Blind.” Experiments based on theoretical framework and data analysis from interviewing the blind are related to color’s imagination. The result of this research is the relationships between color and form, and the visual and non-visual meaning of color. The relationship between the three primary colors and the three fundamental shapes are: red – a square, yellow – a triangle and blue – a circle. The shapes are matching the secondary colors: a trapezoid for orange, a spherical triangle for green and an ellipse for violet. In tertiary colors, the blind cannot use the development of their derivative forms of above. Visual and non-visual meanings of colors are in agreement because the blind use other sensations to learn in everyday life. The conclusion of the research can be a guideline for development in Colored-Painting Exhibitions Perception for the blind.

คำสำคัญ (Keywords)

ผู้พิการทางสายตา (The Blind)
สื่อภาพนูน (Tactile)
สีขั้นที่ 1 (Primary Colors)
สีขั้นที่ 2 (Secondary Colors)

แนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพและการวางผังสำนักงานที่ส่งเสริมการจัดการความรู้ภายในองค์กร: กรณีศึกษา องค์กรธุรกิจเอกชน บริษัทผู้ออกแบบสถาปัตยกรรม

Design Guidelines for Physical Environment and Office Planning to Support Knowledge Management: Case Study of an Architectural Design Organization

พิชชากร แสงเถกิง

Pitchakorn Sangtakerng

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

การจัดการความรู้ในองค์กรเกิดขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพ พัฒนาความรู้คนในองค์กร และพัฒนาฐานความรู้ให้กับองค์กร โดยการจัดการความรู้ในองค์กรต่าง ๆ นั้นมีจุดเริ่มต้นจากคนหรือพนักงาน ซึ่งแต่ละคนจะมีสิ่งที่เรียกว่าความรู้แฝงซึ่งยากจะอธิบายด้วยการเขียนหรือคำพูด ฝังอยู่ในแต่ละบุคคล เช่น ความชำนาญ ความเชื่อ หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่ฝังอยู่ภายในตัวบุคคล (Tacit) โดยความรู้แฝงจะปรากฏออกมาเมื่อพนักงานเริ่มปฏิบัติงาน ส่วนความรู้ที่อยู่ในรูปแบบของเอกสารหรือตำรานั้นเรียกว่า ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit) โดยที่ความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้จะหมุนเวียนเป็นวัฏจักรของความรู้ภายในองค์กร จากแบบจำลอง เอส-อี-ซี-ไอ (SECI) ของโนนากะและทาเคอุจิ (Nonaka & Takeuchi,1998) นั้นได้อธิบายถึงการสร้างความรู้ในองค์กรเป็น 4 ขั้นตอนคือ การมีปฏิสัมพันธ์ (Socialization) กับผู้อื่นซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ฝังลึก การถ่ายทอดความรู้ (Externalization) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้แฝงไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง การผสมผสานความรู้ชัดแจ้งเข้าด้วยกัน (Combination) และการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ (Internalization) หรือเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนความรู้ชัดแจ้งให้กลายเป็นความรู้แฝงในตัวบุคคล อย่างไรก็ดีจากการศึกษาทฤษฎีด้านการจัดการความรู้ส่วนมากถูกนำไปใช้ในเชิงนโยบายขององค์กร และมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ โดยที่ยังไม่ได้มีการปรับใช้ในเชิงกายภาพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากลักษณะทางกายภาพและการวางผังสำนักงานในรูปแบบต่าง ๆ นั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานของพนักงาน บทความนี้จึงนำเสนอการลงสำรวจพื้นที่ขององค์กรธุรกิจเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปนิกขนาดกลางและขนาดเล็กในเชิงกายภาพ ซึ่งมีพนักงานจำนวน 7-17 คน และผลกระทบต่อกระบวนการทำงานในแต่ละขั้นตอนกับกระบวนการสร้างความรู้จากแบบจำลอง เอส-อี-ซี-ไอ (SECI) ผ่านการสัมภาษณ์ถึงลักษณะการทำงาน รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการใช้พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในสำนักงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวางผังสำนักงานที่ส่งเสริมการจัดการความรู้ภายในองค์กร ซึ่งสรุปผลเบื้องต้นได้ว่าการจัดพื้นที่ทำงานแบบรวมกันในพื้นที่เดียวและไม่มีการกั้นพื้นที่ระหว่างพนักงานนั้นส่งผลดีกับการเรียนรู้งานของพนักงานใหม่ รวมทั้งยังเหมาะสมกับการทำงานในรูปแบบเป็นทีม เนื่องจากพื้นที่ที่เปิดโล่งทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิสัมพันธ์กับพนักงานคนอื่น ๆ หรือแม้แต่การพูดคุย รวมทั้งการรับคำสั่งจากหัวหน้าก็ทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีแก่การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และเรียนรู้วิธีการทำงานของพนักงานในองค์กร

Abstract

The purpose of knowledge management is to develop work, people and knowledge capital for an organization. Knowledge management theory divides knowledge into two categories: Tacit Knowledge, such as skills, beliefs and perspectives, which are difficult to be transferred to others by means of writing or verbalization, and Explicit Knowledge that is found in textbooks or documents. The SECI model or knowledge conversion model proposed by Nonaka and Takeuchi (1998) is used to describe the creation of knowledge in organization through four stages: 1) Socialization, 2) Externalization, 3) Combination, and 4) Internalization. From the study, Knowledge Management is used as part of an organization's policy for developing knowledge collecting system technology. It is not yet applied to physical environment planning which is influences working behavior and quality of staff performance. This research aims to investigate the pattern of an organization's physical environment and office planning, affected by knowledge creation using the SECI model. It focuses on small and medium architecture and design organizations which employ from seven-seventeen people. Interviews and observations of staff working behavior and physical planning were used to obtain the information to improve design and planning that can enhance Knowledge Management in the office. It is revealed that the open plan, with no partitions between staff, can effectively support learning and team work. Open plan spaces allow flexibility that supports communication, learning and exchange between the staff and heads of departments.

คำสำคัญ (Keywords)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management)
แบบจำลอง เอส อี ซี ไอ (SECI Model or Knowledge Conversion Model)
องค์กรธุรกิจผู้ออกแบบสถาปัตยกรรม (Architectural Design Organization)
การวางผังสำนักงาน (Office Planning)

เรม คูลเฮาส์ กับอิทธิพลทางความคิดและการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่มีต่อกลุ่มสถาปนิก โอเอ็มเอ สกูล

Rem Koolhaas and the Influence of Architectural Thought and Practice on OMA School Architects

ยัญญเดช พรพงษ์ และ ดร. พีรดร แก้วลาย

Yanyadech Phornphong and Dr. Peeradorn Kaewlai

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

เรม คูลเฮาส์ ได้รับการขนานนามว่าเป็นสถาปนิกที่มีแนวทางทางสถาปัตยกรรมสะท้อนกับบริบทยุคปัจจุบัน ยืนยันจากการได้รับรางวัลทางสถาปัตยกรรม และการกล่าวขานจากสถาบันอันทรงเกียรติต่าง ๆ ความคิดของ เรม คูลเฮาส์ ได้เผยแพร่ผ่านการปฏิบัติวิชาชีพไปยังกลุ่มสถาปนิกรุ่นใหม่ที่เคยร่วมงานกับ เรม คูลเฮาส์ หรือที่เรียกกันว่า สถาปนิกกลุ่ม โอเอ็มเอ สกูล

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางทางสถาปัตยกรรมของ เรม คูลเฮาส์ และอิทธิพลที่เกิดขึ้นต่อสถาปนิกกลุ่ม โอเอ็มเอ สกูล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาพบถึงแนวทางความคิดของ เรม คูลเฮาส์ มีลักษณะความคิดที่ไม่ยึดติดในกรอบดั้งเดิมทางสถาปัตยกรรม และบูรณาการความคิดทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เข้ากับความคิดทางสถาปัตยกรรม โดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในกระบวนการคิด ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับการผสมผสานการปฏิบัติวิชาชีพในแต่ละบทบาทโดยใช้สถาปัตยกรรมเป็นจุดร่วม ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางสถาปัตยกรรมใหม่ ๆ เป็นผลมาจากการซ้อนทับกันระหว่างแต่ละบทบาท และสร้างหนทางการเผยแพร่อิทธิพลแนวคิดทางสถาปัตยกรรม บทบาทดังกล่าวได้แก่ บทบาทสถาปนิกส่งอิทธิพลต่อกลุ่มสถาปนิก โอเอ็มเอ สกูล บทบาทศาสตราจารย์ส่งอิทธิพลต่อนักเรียนทางสถาปัตยกรรม บทบาทนักเขียนและนักบรรยายส่งอิทธิพลต่อสถาปนิกและผู้คนในแวดวงสถาปัตยกรรม

สำหรับอิทธิพลทางความคิดและบทบาทที่เกิดขึ้นต่อสถาปนิกกลุ่ม โอเอ็มเอ สกูล คือการเปลี่ยนวิธีคิดที่จากเดิมใช้สัญชาตญาณเป็นเครื่องมือในการออกแบบ และล้มล้างวิธีการทำงานทางสถาปัตยกรรมแบบครูสอนศิลปะที่ให้นักเรียนวาดเขียนซ้ำ ๆ ไปจนเกิดความสวยงามดังต้นฉบับ แต่ เรม คูลเฮาส์ กลับถ่ายทอดการสร้างระบบความคิดทางสถาปัตยกรรมด้วยรูปแบบการคิดแบบใช้เหตุผล เกิดเป็นการก้าวไปข้างหน้าของสถาปนิกกลุ่มนี้อย่างเป็นระบบที่ไม่มีที่สิ้นสุด

Abstract

Rem Koolhaas has become well-known as an architect who has a new architectural approach which responds to our current generational context. It is evident, as he has been awarded and ranked as one of the most influencial architects in the world by many prestigious organizations. Koolhaas has handed down his architectural approach to most of the young, talented architects who have worked with him. This group is known as the OMA School architects.

The objectives of this research are the analysis of the architectural approach of Rem Koolhaas, and the influence on the OMA School architects, by qualitative research methodology. The result of this study has shown that Koolhaas' approach neglected all architectural conventions, but integrated society, economics, and politics with architectural thought via research as a thinking tool, which corresponds with his variety of practices that overlap with architecture. The result of each overlap produces a new product of architectural design and a new way for his influence on others in architectural approach. This role of Koolhaas' influence on the OMA School architects, is comparable to the role of a professor influencing architectural students, or the role of writer and lecturer influencing global architects.

The influence on the OMA School architects is a radical change in design approach from intuitive to rational. While artists teach students how to paint by cumulative repetitions as a result, Rem Koolhaas establishes the architectural thinking system by rational thinking so that this system became the infinite driven force of these OMA School architects.

คำสำคัญ (Keywords)

เรม คูลเฮาส์ (Rem Koolhaas)
แนวทางทางสถาปัตยกรรม (Architectural Approach)
อิทธิพลทางสถาปัตยกรรม (Architectural Influence)
การปฏิบัติวิชาชีพโดยมีการวิจัยเป็นพื้นฐาน (Research-based Practice)
สำนักงานออกแบบ Office for Metropolitan Architecture (OMA)
สำนักงานวิจัย AMO
สถาปนิกกลุ่มโอเอ็มเอ สกูล (OMA School Architects)
นักเรียนของโอเอ็มเอ (OMA's Students)

สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์: ความหมาย ปรากฏการณ์ ปัจจัยร่วม
Iconic Architecture: Meaning, Phenomena and Contributive Factors

ชุติมา ขจรณรงค์วณิช
Chutima Kachonnarongvanish

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

"สถาปัตยกรรม" เป็นสิ่งที่เรียกได้ว่า "มีอยู่" ในแทบจะทุก ๆ พื้นที่ของโลก แต่เป็นจำนวนไม่มากนักที่เป็นสถาปัตยกรรมที่คนทั่วไปได้มีการรับรู้ถึง "การมีตัวตนอยู่ของมัน" ได้รับการยอมรับในวงกว้าง มีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นที่จดจำ โดดเด่น ถือเป็นนวัตกรรมของยุคสมัยและรอเพื่อเป็นจุดหมายปลายทางในเชิงท่องเที่ยวให้แก่คนทั่วโลก ซึ่งสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะที่กล่าวดังนี้เรียกว่า "Iconic Architecture" หรือ "สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์"

ในหลายประเทศทั่วโลกมีการเพิ่มขึ้นของสถาปัตยกรรมสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งบ้างก็ประสบความสำเร็จในการเป็นที่จดจำ ทำให้เมืองที่ไม่เคยมีใครรู้จักได้ปรากฏอยู่ในแผนที่ มีผลต่อสภาพเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศได้อย่างมากมาย เปลี่ยนบริบทในเมืองนั้น ๆ ให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวโดยสิ้นเชิง ซึ่งงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาในเรื่องการหาลักษณะร่วมที่แท้จริงของ "สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์" การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ "สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์" และอิทธิพลของ "สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์" ในด้านต่าง ๆ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว และผลท้ายที่สุดคือแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานที่จะได้รับประโยชน์จากผลการวิจัย เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ททท. กระทรวงวัฒนธรรม สามารถนำผลไปอ้างอิงในการสร้างสถาปัตยกรรมสัญลักษณ์ของกรุงเทพฯ ทำให้สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้ และหน่วยงานเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปนิก เช่น สมาคมสถาปนิกสยามฯ สภาสถาปนิก รวมถึงเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ในประเทศไทยยังไม่เคยมีใครรวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับ "สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์" ไว้ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงสามารถนำไปใช้เป็นทฤษฎีอ้างอิงต่อไปได้

Abstract

Architecture is global. Only a handful of architectural structures, however, gain public appreciation, make an impact in economic, social and cultural spheres, emerge as one of a kind, and attain a must-see status in the world. These mentioned elements describe what the research terms “iconic architecture”.

These past years have witnessed a global proliferation of iconic architectural structures, some of which successfully put their location on the map, thus transforming the place into a tourist destination and changing the face of the national economy forever. This goal of this research is to identify: (1) a set of common attributes that define “iconic architecture”, (2) a rationalization of its phenomena and (3) its implication on economy, society, culture and tourism. A crystallization of these deliberations shall ultimately shed some light on a design of “iconic architecture” that well suits Bangkok.

The research outcome shall bring beneficial resources to the work of relevant organizations: (1) the Ministry of Tourism and Sports, the Tourism Authority of Thailand (TAT) and the Ministry of Culture as a guidance for any future plan of economically-lucrative iconic architectural constructions, (2) the Association of Siamese Architects Under Royal Patronage (ASA), Architect Council, and (3) academic institutions – on the merits of its research and analytic originality – as a reference documentation of “iconic architecture”.

คำสำคัญ (Keywords)

สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์ (Iconic Architecture)
ความโดดเด่น (Outstanding)
การสื่อความหมาย (Meaning)
การเป็นตัวแทน (Representative)
ความแปลกใหม่ (Peculiarity)
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะ (Uniqueness)
การจดจำรูปแบบอาคาร (Imagebility)

การออกแบบบ้านเดี่ยวขนาดเล็กด้วยระบบโมดูลาร์ที่เหมาะสมสำหรับกรุงเทพมหานคร
Compact Modular House Design Guidelines for Bangkok

ฐิตยา สารฤทธิ์
Titaya Sararit

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครเกิดปัญหาเช่นเดียวกับเมืองใหญ่ของหลายประเทศ คือประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย อันเนื่องมาจากปัญหาประชากรหนาแน่นขึ้น แต่ที่ดินมีจำกัด และที่ดินแถบใจกลางกรุงมีราคาสูงขึ้น ทำให้ผู้มีรายได้ปานกลางต้องเลือกที่จะอยู่อาศัยในห้องคอนโดมีเนียมขนาดเล็กอยู่ใกล้ที่ทำงาน ซึ่งยังมีลักษณะไม่ตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยเท่าที่ควร หรือต้องอาศัยในเขตชานเมืองแล้วเดินทางเข้ามาทำงานในใจกลางกรุงเทพฯ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการจราจรตามมา เหล่านี้ทำให้เกิดมีแนวคิด “compact modular house” คือรูปแบบที่อยู่อาศัยประเภทบ้านขนาดเล็กซึ่งมีฟังก์ชั่นการใช้งานที่เกิดประโยชน์สูงสุดบนพื้นที่ดินจำกัด และสามารถสร้างด้วยระบบอุตสาหกรรมเป็นหน่วยสำเร็จได้ โดยผู้อาศัยเลือกที่จะมีที่อยู่อาศัยในบ้านขนาดเล็กลง แต่สามารถอยู่ในย่านใกล้ใจกลางเมืองหรือใกล้สถานีรถไฟฟ้ามากกว่าที่จะต้องเดินทางหลายชั่วโมงเพื่อไปอยู่บ้านชานเมือง

บทความนี้ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูล พร้อมการวิเคราะห์จากกรณีตัวอย่างบ้านขนาดเล็กทั้งในประเทศและต่างประเทศ และทำการออกแบบตัวอย่าง compact modular house โดยมีการประเมินโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายผู้อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครจำนวน 130 คน และการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบงานบ้านด้วยระบบโมดูล 3 คน จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยายและเนื้อหาร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่าหากบ้านมีขนาดที่ดินเล็กลง (ที่ดินขนาดไม่เกิน 35 ตารางวา และขนาดอาคารไม่เกิน 6 x 9 เมตร) แต่มีจำนวนห้องและการใช้งานครบถ้วน สามารถอยู่ใกล้ตัวเมืองหรือรถไฟฟ้าได้ก็เป็นที่พอใจของผู้อยู่อาศัย เพราะให้ความสำคัญกับทำเลที่ตั้งที่สะดวกเป็นอันดับหนึ่ง งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ทั้งต่อภาคเอกชนที่ต้องการจะลงทุนในโครงการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับชนชั้นกลางในขนาดเล็ก และสำหรับผู้ที่ต้องการสร้างบ้านในที่ดินของตัวเองโดยที่มีงบประมาณหรือขนาดที่ดินจำกัด นอกจากนี้อาจเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับขนาดที่ดินเพื่อการสร้างบ้านเดี่ยวขนาดเล็กในอนาคตอีกด้วย

Abstract

Currently, the Bangkok metropolitan area encounters the same housing problems as other big cities in the world. Escalating population density together with the constraint of high pricing and limitation of land availability in the central region of Bangkok force the middle-class to struggle for small-sized housing near workplaces. An example would be condominiums near mass transit routes. Furthermore, the design of condominiums has not responded well to the exact needs of specific resident groups. The influx of traffic into the Central Business District (CBD) from those who live in the remote suburban areas has exacerbated the traffic congestion problem. Accordingly, the compact modular house, or small-sized housing design, is proposed. It can be built on a small site area and designed with flexible and adaptable functions. The modular system, which aims to reduce the cost of the house through these smaller sites still located in urban areas, could be the alternative solution. This thesis analyzes data collected from the documentation and research of compact house modular systems. The model of the compact modular house is tested with a target group of 130 people. The results reveal that the small size is not a problem, if the house still has all functions and is located in a convenient area of Bangkok. This study will benefit housing property investers or house owners in Bangkok, who want to build their houses on their own land, and could also be guidelines for the amendment of housing laws concerning plot size in the future.

คำสำคัญ (Keywords)

บ้านขนาดเล็กพิเศษ (Compact House)
บ้านเดี่ยว (Single House)
บ้านใจกลางเมือง (Urban Housing)
ระบบโมดูลาร์ (Modular System)

พัฒนาการคอมมูนิตี้ มอลล์ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล
Development of Community Malls in Bangkok and The Greater Metropolitan Area

กำพล อนันตพรพาณิชย์ และ ดร. พีรดร แก้วลาย
Kumpon Anuntapornpanich and Dr. Peeradorn Kaewlai

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

ในช่วง 14 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2552 รูปแบบของคอมมูนิตี้ มอลล์ ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาพัฒนาการคอมมูนิตี้ มอลล์ จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการคาดการณ์แนวโน้มรูปแบบการพัฒนาเมืองในอนาคต การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือการหารูปแบบทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมภายในคอมมูนิตี้ มอลล์ ที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยใช้เกณฑ์การสร้างการรับรู้ของร้านค้าเป็นตัวชี้วัดถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งนำข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มาเปรียบเทียบภายในช่วงเวลาของการพัฒนาการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลคอมมูนิตี้ มอลล์ ซึ่งมีที่ตั้งทั้ง 30 แห่งกระจายตัวอยู่ในเขตกรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ซึ่งแต่ละแห่งมีขนาดที่ต่างกันไป พบว่า อิทธิพลทางด้านพฤติกรรมผู้บริโภค กฎหมาย และการแข่งขันทางธุรกิจมีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อมภายในคอมมูนิตี้ มอลล์ ที่เปลี่ยนแปลงไป

Abstract

In the past 14 years (1995 – 2009), community malls have changed from the effects of the economy, society and culture. To study the development of community malls in Bangkok and the greater metropolitan area it is imperative to forecast the future of urban development. The purpose of this study is to follow the changes in the architecture and environment of community malls from past to present, using the Perception of Characteristic Model as an indicator. In addition, the effect of economy, society and culture are taken into consideration within the timeframe of the development period. From data analysis of 30 community malls in Bangkok and the greater metropolitan area, the study reveals that customer behavior, law and business competition also relate to the changing of architecture and environment of community malls.

คำสำคัญ (Keywords)

คอมมูนิตี้ มอลล์, ศูนย์การค้าชุมชน (Community Mall)
การค้าปลีก (Retailing)
พัฒนาการ (Development)
สถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม (Architecture and Environment)
การเปลี่ยนแปลง (Transition)

แนวทางการออกแบบสำนักงานขนาดเล็กและโฮมออฟฟิศ สำหรับสำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายใน เขตกรุงเทพมหานคร

Design Guidelines for Small Offices & Home Offices of Architecture and Interior Design Firms in Bangkok

พรชัย ชัยประทีป[1] และจันทนี เพชรานนท์[2]

Pornchai Chaiprateep and Jantanee Bejrananda

[1] คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

[2] คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Faculty of Architecture, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันสำนักงานขนาดเล็กและโฮมออฟฟิศมีแนวโน้มของการขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการที่จะเริ่มต้นธุรกิจของตนเองมักจะเริ่มต้นธุรกิจในรูปแบบสำนักงานขนาดเล็กหรือโฮมออฟฟิศเป็นอันดับแรก ๆ โดยการปรับปรุงที่พักอาศัยหรืออาคารเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีพื้นที่ใช้สอยที่ตอบสนองต่อการใช้งานของธุรกิจหลากหลายรูปแบบ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสำนักงานขนาดเล็กและโฮมออฟฟิศสำหรับสำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายใน เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษากิจกรรมและพฤติกรรมและความต้องการการใช้พื้นที่ของสำนักงานขนาดเล็กและโฮมออฟฟิศ เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการออกแบบพื้นที่สำนักงานขนาดเล็กและโฮมออฟฟิศสำหรับสำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายใน เขตกรุงเทพมหานคร ด้วยการสำรวจสำนักงานขนาดเล็กและโฮมออฟฟิศสำหรับสำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายใน จำนวน 5 แห่ง และใช้แบบสอบถามทางเครือข่ายอินเตอร์เน็ตเพื่อสำรวจความต้องการของสถาปนิกและนักออกแบบใน ในด้านของพื้นที่การใช้งานและกิจกรรมในสำนักงานเป็นเวลา 1 เดือน ได้รับการตอบกลับ 191 ตัวอย่าง ผลการวิจัยจากการสำรวจนำร่องพบว่า สำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายใน อยู่ในบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และอาคารพาณิชย์ มีพนักงานจำนวน 4-8 คน ใช้พื้นที่เพื่อเป็นสำนักงาน 95 ตารางเมตร ส่วนใหญ่มีปัญหาพื้นที่เก็บของและทางสัญจรไม่เพียงพอ และผลการวิจัยความต้องการของสถาปนิกที่มีต่อสำนักงานขนาดเล็ก และโฮมออฟฟิศสำหรับสำนักงานออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายในในอนาคต คือ โฮมออฟฟิศที่เป็นบ้านเดี่ยวสามารถรองรับคนได้ถึง 10 คน มีการจัดผังแบบเปิดโล่งและต้องการพื้นที่กิจกรรมหลากหลายกว่าที่พบในกลุ่มตัวอย่างของสำนักงาน

Abstract

Recently, there has been an increase in Small Offices and Home Offices for Architecture and Interior Design firms. Most entrepreneurs, who want to start their own business, have started with a small or home office. An existing house or building is renovated to create space to serve a multi-pattern of business.

The goal of this research was to investigate the physical environment of small and home offices for architecture and interior design companies in the Bangkok area. The obtained results were then formulated as suggestions for space design. This research was conducted by surveying the offices of five architecture and interior companies, spending one month asking architects and interior designers to fill in online questionnaires, resulting in 191 responses. From the pilot research results, we found that the architecture and interior design companies which are located either in a single house, a town house, or a commercial building, on average, employ 4-8 staff and use ninety-five square meters of space. Most of them face storage and insufficient thoroughfare problems. Future recommendations for small and home offices for architecture and interior design companies are that the single house home office can support up to ten staff, provide open space, and allocate space for miscellaneous activities than that found in sample companies.

คำสำคัญ (Keywords)

สำนักงานขนาดเล็ก (Small Office)
โฮมออฟฟิศ (Home Office)
ออกแบบสถาปัตยกรรมและออกแบบภายใน (Architecture and Interior Design)

คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายในเรือนพื้นถิ่นชาวแสก: กรณีศึกษา บ้านอาจสามารถ ต. อาจสามารถ อ. เมือง จ. นครพนม

Interior Architecture and its Value in a Sag Vernacular House: Case Study of Ban-Ardsamard, Tumbon Ardsamard, Aumphur Muang, Nakhonpanom

ชลธี คำเกษ

Chonlatee Comket

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมชนบทของอีสาน สถาปัตยกรรมประเภทบ้านพักอาศัยของแต่ละเผ่าพันธุ์ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมแต่ละท้องถิ่นที่เป็นเหมือนบันทึกวิวัฒนาการอันต่อเนื่องและเป็นลำดับถึงรากฐานแห่งวัฒนธรรมของกลุ่มชนได้ถูกทำลายลงอย่างมาก ปราศจากความเข้าใจในคุณค่าเดิม แล้วรับเอาลักษณะสถาปัตยกรรมใหม่ โดยมิได้ไตร่ตรอง ซึ่งมีความไม่เหมาะสมกับสภาพและการดำรงชีวิตในชนบท งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นเพื่อที่จะศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพื้นถิ่นชาวแสก ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีความแตกต่างจากชนเผ่าพันธุ์อื่นในภาคอีสาน โดยกำหนดพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยคือ บ้านอาจสามารถ หมู่ 5 และหมู่ 6 ต. อาจสามารถ อ. เมือง จ. นครพนม เป็นตัวอย่างกรณีศึกษาจำนวน 15 หลัง เกณฑ์ในการเลือกเรือนตัวอย่างที่ศึกษา จะพิจารณาถึงเรือนชาวแสกที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดและมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ที่ยังคงแสดงถึงคติ ความเชื่อ ภูมิปัญญาในการปลูกเรือน คุณลักษณะภายใน (Interior Space) และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ชัดเจน เนื้อหาการวิจัยประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมพร้อมบริบทที่เกี่ยวข้อง คติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเรือน สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน วัสดุ การก่อสร้าง และการใช้พื้นที่ทั้งภายในและภายนอกเรือน ระเบียบวิธีวิจัยที่สำคัญที่ใช้ คือ การสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก รวมทั้งการสัมภาษณ์เจ้าของเรือนปัจจุบันและผู้เชี่ยวชาญเรื่องวัฒนธรรมของเรือนพื้นถิ่นชาวแสก เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า เรือนชาวแสกที่พบมีลักษณะเป็นเรือนเกย (เซีย) พื้นที่ภายในประกอบไปด้วย ส่วนชาน ส่วนเกย (เซีย) ส่วนชานเรือนนอน ส่วนเรือนนอน มีลักษณะและการใช้พื้นที่ที่แตกต่างกันไป ส่วนโครงสร้างมีลักษณะเหมือนเรือนอีสาน ส่วนที่แตกต่าง ได้แก่ เสาที่วางบนตอม่อคอนกรีต และความลาดชันของหลังคาองศาที่ต่ำ แนวทางการอนุรักษ์คือ อนุรักษ์ฝีมือช่าง วัสดุก่อสร้าง และรูปแบบสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรือนและส่งเสริมให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนแนวทางการพัฒนาคือให้ความรู้แก่ชาวแสกให้เข้าใจถึงคุณค่ารวมถึงการต่อเติมซ่อมแซมโดยไม่ทำให้คุณค่าของสถาปัตยกรรมต้องถูกทำลายไป และการพัฒนาการใช้พื้นที่ภายในให้เกิดประโยชน์สูงสุด

Abstract

Regarding the rapidly change in rural society in North-East Thailand, housing types of each race, which is specific for each society as a memorandum of evolution and order of public cultural had been destroyed. This is because of the lack of the understanding in original value and the employment of accept new architecture without considering of daily life in rural society. This research focuses on the study of conservation methods and development in Sag local houses. “Sag” is a minority people which have a specific history, culture, tradition, and the way of life which is different from other races within North-East Thailand. The study area is in Ban - ardsamard, Moo 5 and Moo 6, Tumbon Ardsamard, Auphure Muang, Nakhonpanom. Fifteen houses were selected based on two aspects. Firstly, those houses have remained traditional in appearance or at least shown minimal change. Secondly, they are able to express moral perception, traditional beliefs, local wisdom for construction of the house, interior space and architectural value. The text of this research consists of history, culture, tradition, way of life, environment, traditional beliefs for construction of the house, architecture, interior architecture and material selection for interior and exterior space. The research methodology consists of field surveys for collection of physical data about Sag local houses including interviews of a recent household and a professional craftsman in Sag local house about the tradition from the past to the present. The result from the study has shown that Sag local houses have the characteristic of *Ruan keoi* (sier) which has a porch extended from the main house (bedroom).from the main house. This porch can be used as a kitchen, Interior space of the house consists of chan area, keoi (sier) area, chanruannon area and ruannon area. The structure of the Sag local house is similar to that of typical Isaan houses except for columns on concrete posts and low slope of the roof. The direction for conservation is to conserve employees, material and type of architecture, interior architecture, components of the house and promote a heritage of culture. The presevation of Sag local houses is through education to convince the local people to realize the value of their culture and maintaining their houses. All of these increase the architectural value and at the same time help to pursue efficient use of interior space.

คำสำคัญ (Keywords)

คุณลักษณะภายใน (Interior Space)
เรือนพื้นถิ่น (Vernacular House)
ชาวแสก (Sag)
อาจสามารถ (Ardsamard)
เรือนเกย (Ruan Keoi)
ส่วนชาน (Chan Area)
ส่วนชานเรือนนอน (Chanruannon Area)

การใช้ครัวในบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา หมู่บ้านปรีชา 1
Usage of Home Kitchens by the Elderly: A Case Study of Preecha 1 Community

อชิรา ประสงค์เจริญ
Achira Prasongcharoen

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาคุณลักษณะของพื้นที่และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้สูงอายุบริเวณห้องครัว เพื่อหาความพึงพอใจต่อรูปแบบทางกายภาพของห้องครัวสำหรับผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการประกอบอาหาร

สืบเนื่องมาจากโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไป โดยการที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากขึ้น ประกอบกับการที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจสมัยนี้ทำให้ลูกหลานมีความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่บ้านจำเป็นที่จะต้องอยู่คนเดียวในบางเวลาและจำเป็นที่จะต้องดูแลตัวเอง โดยพบว่าพื้นที่ห้องครัวภายในบ้านเป็นพื้นที่ ๆ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุรองลงมาจากห้องน้ำ (Susan E. Carter, 1997) เนื่องจากการศึกษาเรื่องห้องครัวในบ้านกับผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีน้อย จึงควรมีการศึกษาลักษณะครัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้สูงอายุ

การศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษาเฉพาะพื้นที่ “ห้องครัวภายในบ้านเดี่ยว” โดยศึกษาลักษณะทางสังคม คุณลักษณะของพื้นที่ และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้สูงอายุ โดยมีตัวแปรลักษณะทางสังคม คือ เพศ อายุ จำนวนผู้อยู่อาศัย ช่วงเวลาที่ใช้งานบริเวณห้องครัว ตัวแปรลักษณะพื้นที่ คือ รูปแบบการจัดวางครัว วัสดุพื้นผิว พื้นที่ต่อบุคคล และระยะเอื้อมถึง ตัวแปรลักษณะพฤติกรรม คือ การใช้เครื่องใช้และเฟอร์นิเจอร์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเตรียมอาหาร ปรุงอาหาร การล้างและการเก็บ

โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในบ้านเดี่ยวขนาด 50-60 ตารางวา ราคา 4-6 ล้านบาท จำนวน 12 หลัง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อทราบความพึงพอใจและปัญหา และใช้การสังเกตสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมในการประกอบกิจกรรมในครัวของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเป็นค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ค่าความถี่ในการลำดับพฤติกรรม ร่วมกับการวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ด้วยหลักการทางสถาปัตยกรรม และสรุปเป็นแนวทางการออกแบบรูปแบบห้องครัวเพื่อผู้สูงอายุในบ้าน

Abstract

The goal of this study is to investigate area characteristics and usage behavior of the elderly in kitchens to discover satisfaction of the elderly based on physical patterns and their cooking behavior.

Because of change in population structure, the number of elderly gradually increase while their descendants cannot fully support the elderly in their family. The elderly must sometimes be alone and take care of themselves. Moreover, the kitchen is the second most common place where accidents occur, just after the bathroom, which is the place where the most frequent accidents occur (Susan E. Carter, 1997). Studies on the relationship of the kitchen and the elderly are not commonplace, therefore the most appropriate characteristics of kitchens for the elderly should be investigated.

This study focuses on the kitchen area in single family houses. The variables to be studied are social aspects, area characteristics and usage behavior of the elderly, each of which is described in detail as follows: 1) the social aspect contains sex, age, number of dwellers, and time of use, 2) the area characteristics are kitchen layout, texture, area per person, and reaching distance, and 3) the behavior aspect involves usage of tools and furniture relating to preparing, cooking, cleaning, and storing.

This study was conducted using a qualitative approach in twelve single family houses, each with fifty-sixty square *wa* and priced at 4-6 million Baht per unit. Primary data collection was done by in-depth interviews regarding satisfaction and dissatisfaction, combined with monitoring surroundings and cooking behaviors of the elderly in the kitchen. The collected data was then statistically analyzed by average satisfaction value and frequency of behavior. Next, the obtained results were analyzed by architecture principles.

คำสำคัญ (Keywords)

ผู้สูงอายุ (Elderly People, The Elderly)
รูปแบบ (Patterns)
ห้องครัว (Kitchen)
บ้านเดี่ยว (Single House)

คุณลักษณะพื้นที่ที่สามของชุมชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)
Investigating the Characteristics of the Third Place in the Communities of Thammasat University (Rangsit Campus)

ภรัณย์พงษ์ เอกบุศย์[1] และจันทนี เพชรานนท์[2]

Paranpong Ekaboot and Jantanee Bejrananda

[1] คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

[2] คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Faculty of Architecture, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

บทคัดย่อ

ตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบของทักษะชีวิต ทักษะสังคม สมรรถนะพื้นฐานที่ข้ามพ้นความรู้วิชาการที่หาไม่ได้จากการเรียนในห้องเรียน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ดังกล่าวโดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นที่ที่สามของ Ray Oldenburg งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาหาความสอดคล้องคุณลักษณะของพื้นที่กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) กับคุณลักษณะพื้นที่ที่สาม และศึกษาความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของชุมชนต่อพื้นที่กิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ที่สาม โดยใช้การสำรวจเพื่อประเมินความสอดคล้องคุณลักษณะพื้นที่กิจกรรมตามทฤษฎี พบว่าพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง 6 พื้นที่ พบความสอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นที่ที่สามร้อยละ 84.01 โดยคุณลักษณะพื้นที่ที่มีกิจกรรมการสนทนา และพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกมีความสอดคล้องมากที่สุด คือร้อยละ 93.75 และคุณลักษณะของพื้นที่ที่มีกลุ่มคนที่มาประจำ มีความสอดคล้องน้อยที่สุดร้อยละ 63.20 ผลการสำรวจความต้องการคุณลักษณะทางกายภาพของชุมชนต่อพื้นที่กิจกรรมในพื้นที่ที่สามจากแบบสอบถาม 389 ตัวอย่าง พบว่าชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีพื้นที่ที่สามภายในมหาวิทยาลัยร้อยละ 96.90 โดยต้องการให้พัฒนาอาคารเรียนรวมหรืออาคารที่ตั้งอยู่บริเวณส่วนกลางของมหาวิทยาลัยใกล้ทางเดินหลักเป็นพื้นที่ที่สาม เปิดบริการ 24 ชั่วโมง จัดพื้นที่ให้มีโต๊ะสี่เหลี่ยมม้านั่งยาวเพื่อใช้ในการสนทนาเป็นหลัก แบ่งแยกพื้นที่ระหว่างอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา และมีส่วนขายอาหารและบริการอินเทอร์เน็ต โดยรูปแบบการออกแบบภายในเน้นการใช้วัสดุตกแต่ง และเครื่องเรือนไม้สีธรรมชาติ โทนสีอบอุ่นและสดใส มีผนังกระจก

Abstract

The education development policy of the Higher Education Commission of the Ministry of Education is to promote learning in the form of life skills, social skills, and basic competency which students do not acquire in the classroom. This research utilizes an idea of Ray Oldenburg, the Characteristics of the Third Place, together with observation results from university students' questionnaires, as a guideline to develop the social environment at Thammasat University (Rangsit Campus). This research studied an agreement between the characteristics of activity areas in Thammasat University (Rangsit Campus) and the characteristics of Third Place, as well as the community physical characteristics which help promotion of Third Place. In the assessment of the agreement of the characteristics of activity areas and the Third Place from six sample areas, it appears that 84.01 percent are in harmony. Conversation activity and convenient accessibility are in close agreement counting for 93.75 percent, while the lowest is the regulars numbering at 63.20 percent. In the exploration of physical characteristics of community preferred for Third Place, from 389 samples, it appears that community is in agreement with the development of Third Place in the University by 96.90 percent, with development of a central Learning Center as the goal. The building should be open for service 24 hours and provide tables with attached benches for conversation activity. It should have an area for students separated from lecturers and university personnel. There should be food for sale and internet service. The interior should be decorated with natural colored woods, warm and bright color tones, and transparent glass walls.

คำสำคัญ (Keywords)

พื้นที่ที่สาม (Third Place)
คุณลักษณะพื้นที่ (Physical Characteristics)

รูปแบบห้องครัวในบ้านพักอาศัยของคนไทย กรณีศึกษาบ้านพักอาศัยระดับกลางในเขตกรุงเทพมหานคร

Kitchen Patterns in Thai Residential Buildings: A Case Study of Middle Class Homes in the Bangkok Area

รังสฤษฎ์ เชียรวิชัย และจันทนี เพชรานนท์

Rangsarit Chieanvichai and Jantanee Bejrananda

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Faculty of Architecture, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบห้องครัวในบ้านพักอาศัยของคนไทยปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้งานนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบห้องครัวที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้งานทางด้านพื้นที่ และพฤติกรรมกิจกรรมของผู้อยู่อาศัยในบ้านจัดสรรระดับกลางในเขตกรุงเทพมหานคร และนำผลที่ทำการศึกษามาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบห้องครัว โดยใช้วิธีการสำรวจด้วยการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมทางกายภาพของครัว และสัมภาษณ์ผู้ใช้ครัวในบ้านพักอาศัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 10 หลังคาเรือน เพื่อหาตัวแปรในการสร้างเครื่องมือ และใช้แบบสอบถามทางด้านพฤติกรรมกิจกรรม พื้นที่และแนวทางการออกแบบ โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 358 ตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์ผลด้วยสถิติพรรณนา ผลการวิจัยพบว่ามีความต้องการต่อเติมเปลี่ยนแปลงรูปแบบครัวจากเดิม โดยมีครัวภายนอกบ้านเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ประกอบอาหารหนักและลดบทบาทครัวภายในบ้านเพื่อเป็นพื้นที่เตรียมอาหารแทน

Abstract

By studying the pattern of residential kitchens in the current Thai socio-economic context and the users' behavioral dynamic, this research aimed to examine the spatial settings which respond to the behavioral needs and utilizations of dwellers in middle class homes in Bangkok. Preliminary interviews and observations of ten households helped identify key variables and provided the basis for survey design. A survey was later conducted with 358 samples and its analytical approach was based on descriptive statistics. Among key findings, the study found that residents from the samples are likely to prefer additional outdoor-kitchens for the purpose of main cooking, while using the space of existing in-door kitchens for the purpose of being a pantry. The paper concludes with considerations for kitchen design.

คำสำคัญ (Keywords)

รูปแบบห้องครัว (Kitchen Pattern)
บ้านพักอาศัยระดับกลาง (Medium Class Home)

พฤติกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในบ้านพักอาศัย: กรณีศึกษา บ้านของนักศึกษาสถาปัตยกรรมภายในและออกแบบภายในมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Behavior in Conservation of Natural Resources and Environment in Residential Buildings: A Case Study of Interior Architecture and Interior Design Students' Residences in Bangkok Metropolitan Area and Its Vicinity

อรวดี รังสิเวค และจันทนี เพชรานนท์

Onwadee Rangsivek and Jantanee Bejrananda

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Faculty of Architecture, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมนุษย์ทุกคนเข้ามาทุกขณะ กระทั่งรัฐบาลในหลายประเทศได้มีการออกนโยบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักในความสำคัญของปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กำลังส่งผลต่อโลก โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ที่พักอาศัย ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งทำการศึกษาพฤติกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมภายในบ้านนักศึกษาสถาปัตยกรรมภายในและออกแบบภายใน วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อที่จะทราบแนวคิดและพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และการเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างทัศนคติอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมภายในบ้าน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพฤติกรรมและศึกษาแนวโน้มในเชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่เป็นเครื่องมือสำหรับวัดพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก และลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยนักศึกษาสถาปัตยกรรมภายในและออกแบบภายในที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งภาครัฐและเอกชนกว่า 2,000 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) อ้างอิงจากข้อมูลทางสถิติและทำการวิเคราะห์หาร้อยละและค่าเฉลี่ยผลการวิจัย โดยใช้โปรแกรม SPSS จากแบบสอบถาม 358 ชุด จากทั้งหมด 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.5 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสถาปัตยกรรมภายในและออกแบบภายในในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลร้อยละ 53.63 มีแนวคิดและการรับรู้ที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ในทางกลับกันพบว่ามีถึงร้อยละ 52.62 ที่มีพฤติกรรมที่ไม่ได้แสดงออกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายความว่านักศึกษาสถาปัตยกรรมภายในและออกแบบภายในส่วนใหญ่มีแนวคิดและรับรู้ในเชิงอนุรักษ์ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกกลับไม่ได้ไปในทางดังกล่าว และผลการวิจัยนี้จะนำมาสรุปผลเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างนโยบาย และแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถที่จะปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Abstract

Issues of natural resources and environmental problems affect our entire world. Governments in many countries have announced policies for conserving natural resources and environment, encouraging people to be aware of the magnitude of the problems and to let people participate in solving these challenges. This paper focuses on the use of natural resources and environment in residential buildings. The goal of this research is to investigate behavior and awareness of interior architecture and interior design students regarding conservation of natural resources and environments in order to provide guidelines to promote conservation attitudes in residential environments. A survey was conducted to examine behavior and related variables, including physical environment and physical characteristics of the subjects that would affect conservational behavior. The study applied a stratified random sampling method, resulting in 358 samples out of over 2,000 interior architecture and interior design undergrad students from design schools in Bangkok and its metropolitan areas. The results show that 53.63 percent of sampled students have an idea and perception of the conservation concept, but 52.62 percent of sampled students did not express any concrete conservation behavior. This means that the representative samples were aware of the concept of conservation but did not apply this knowledge in daily life. These research results can be used to refine guidelines and policies for conservation of natural resources and environment that would be practical in daily life. For instance, the study suggests using the internet to promote conservation behavior since research results indicated that the internet is the most accessible form of communication.

คำสำคัญ (Keywords)

พฤติกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม (Behavior in Conservation of Natural Resources and Environment)
บ้านพักอาศัยของนักศึกษา (Students' Residences)

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร
Improvement Guidelines for the Physical Environment of Bangkok's Local Museums

นพศักดิ์ ฤทธิ์ดี และจันทนี เพชรานนท์
Noppasak Rithdee and Jantanee Bejrananda

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Faculty of Architecture, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสมกับเกณฑ์มาตรฐานของพิพิธภัณฑ์ และเหมาะสมตามความต้องการของผู้เข้าชม เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพฯ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อประเมินการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร 2) ทัศนคติของผู้เข้าชม ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร 15 แห่งที่เปิดทำการอยู่ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงประเมินทางสถาปัตยกรรม การประเมินหลังการเข้าครอบครองพื้นที่ (Post-Occupancy Evaluation) โดยมีการสังเกตการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ผู้เข้าชม และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บข้อมูลการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร นำมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเป็น ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ นำผลที่ได้เสนอเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบและประเมินในแต่ละแห่งว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร จากนั้นนำมาสร้างแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง และผู้เชี่ยวชาญพบว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพฯ ต้องอยู่ในตำแหน่งที่ผู้มาชมเข้าถึงได้สะดวก รูปแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ควรเป็นอาคารอนุรักษ์ในชุมชน ในส่วนการจัดแสดงภายในควรนำเอาวัตถุโบราณ ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันในอดีตของคนในชุมชนมาจัดแสดง และนำเอาปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นมาช่วยพัฒนาพิพิธภัณฑ์ฯ และควรเชื่อมโยงกับบ้านเก่า วัด โรงเรียน ในท้องถิ่นเพื่อให้การเรียนรู้สมบูรณ์

Abstract

The objective of this paper is to propose guidelines for improving the physical environment of local museums in Bangkok, in order to meet museum design standards, visitors' requirements and the needs of the museum's officers. Research objectives were: 1) to evaluate the physical environment of Bangkok's Local Museums, and 2) to study the perception of visitors, staff, and experts toward the physical environments of Bangkok's local museums. The study applied an architectural evaluation approach and Post Occupancy Evaluation at fifteen local museums. Observations and interviews were the main data collection methods used.

The analyses comprised both quantitative and qualitative approaches. The former provided statistical analysis of the evaluation and the latter helped reveal strengths and weaknesses of each museum. These analyses provided the fundamentals for developing museum improvement guidelines. The results demonstrated that each local museum should be located in an accessible area where a community's conservation building is preferred. Regarding museum contents, local historical artifacts were among key elements to be displayed. Moreover, the process of museum improvement should include local people as active participants. For broader learning environments, a local museum should be connected with local houses, schools, and temples in the surrounding areas.

คำสำคัญ (Keywords)

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (Local Museum)
การประเมินหลังการเข้าใช้ (Post Occupancy Evaluation)
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)